

NOTLAR VE BİLDİRİLER :

HAYVAN TASVİRLİ BİR ETİ KÜPÜ

Kayseri'den temin edilerek, Ankara Arkeoloji Müzesi'ne gönderilen 9124 envanter No. lı küp parçası, tasvirli Eti kaplarının tipik örneklerindedir. Bu güzel eseri yayınlamama müsaade eden sayın arkeolog Nuri Gökçe'ye teşekkür ederim (şek. 1-2).

İçinde çark izleri görülen bu kiremit renkli iri kap parçasının ağız kenarı kırılmışsa da, profilinin dışarı çekik olduğu anlaşılmaktadır. Genişçe boynu ve omuzu yivli, gövdesi yumurta biçimlidir. Şerit kulbu koyu kırmızı astarlı ve çok iyi perdahlıdır. Kulbun sağında, koyu kırmızı astarlı üç siyah şeritle boyanın kabarık bir kısım görülmektedir. Buraya, sonradan kırılan bir hayvan kabartmasının tasvir edildiğini tahmin ediyoruz. Küpün büyük bir kısmı eksiktir. Bunun için iki veya dört kulplu olduğunu ve her kulbun üstünde de birer hayvan tasvirinin bulunup bulunmadığını söylemek mümkün değildir. Yalnız kabın iriliği, kulbun inceliği, bunun dört kulplu olduğunu zanettirmektedir¹. Hayvan iyi bir tesadüf eseri olarak tamdır. Başı heykel biçiminde, vücudu kabartma olarak işlenen bu tasvir, kulbun üstüne yapılmıştır. Hayvanın boyun ve başı gövdesiyle mütenasip değildir. Gövdesinden daha kalın olan boynu, dışarıya doğru döndürülmek suretiyle, hayvanın karşıya bakması sağlanmıştır. Küt kuyruklu ve kısa boynuzlu hayvanın cinsini tayin etmek güçse de, kıvrık nevi'nden bir koyun olması muhtemeldir. Dik ve kısa boynuzlu hayvanın ince uzun yüzlü ve patlak gözlü oluşu, daha önce başka bir yerde işlediğimiz Kültepe tasvirlerini andırmaktadır². Kabartma olarak işlenen gövdesi ve bükük hacaklarının durumu, Alışar'da bulunan kap üstündeki bir hayvan kabartmasını hatırlatmaktadır³. Figürün üstündeki izlere göre ilk önce boyalı olduğu ve sonradan aşındığı anlaşılmaktadır.

Vazo, çanak, küp, kâse ve testi gibi her türlü kabın insan ve hayvan tasvirleriyle süslenmesi, Eti çağının bir özelliğidir. Alışar'dan çıkarılan pişmiş toprak kapların emzik, kulp, boyun, omuz ve karınlarına, yani mümkün olan her tarafına hayvan tasvirleri yapılmıştır⁴. Yalnız Kayseri örneği ilk defa kulbun üst tarafında bir hayvan tasviri göstermesi bakımından eşsizdir. Kabın bazı yerlerinin ve hayvanın boyalı oluşu ve yukarıda açıklanan tasvir prensiplerinin Eski Eti çağının ryton ve kapları üstündeki hayvan tasvirlerine uyması, bu eserin M. ö. ikinci binin ilk çeyreğine aidiyetini göstermektedir. Gerçek buluntu yeri bilinmeyen bu kabın hayvan tasvirli Eti çanak çömleği pek bol olan Kültepe'den getirilmiş olması çok muhtemeldir.

NİMET ÖZGÜÇ

1 Küp, OIP XXIX, Lev. VII, b 2543 şeklinde tamamlanabilir.

2 Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Degrisi, Cilt V, 1 s. 133-135

3 OIP XXIX şek. 156, d 2996.

4 OIP XXIX şek. 155-165. Diğer kazı yerlerinde bulunanlar da bunların sayısını arttırmaktadır.